

1.2. Poslovni modeli krožnega gospodarstva v povezavi s prehransko oskrbovalno verigo: Razvoj inovativnega poslovnega modela znotraj KG in prednosti inovativnih poslovnih modelov znotraj CE

1.2.3 Kako ustvariti poslovni model krožnega gospodarstva v prehranski oskrbovalni verigi

e-modul 1 Krožno gospodarstvo in prehranska oskrbovalna veriga

02/02/2021

POSLOVNI MODEL KROŽNEGA GOSPODARSTVA

Krožno gospodarstvo ni le trend, temveč se je razvilo v povsem novo vizijo, ki zajema in se giblje okoli ravnanja z viri, energijo, ustvarjanja vrednosti in podjetništva.

Okvir ReSOLVE

6 POSLOVNIH UKREPOV ZA IZVAJANJE NAČEL KROŽNEGA GOSPODARSTVA:

Obnovi:

- ✓ Prehod na obnovljive vire energije in obnovljive materiale.
- ✓ Vračanje pridobljenih bioloških virov v biosfero.
- ✓ Namenjen obnovi, ohranitvi in obnovi zdravja ekosistemov.

Ukrepi za delitev:

- ✓ Čim boljša uporaba izdelkov z deljenjem med uporabniki.
- ✓ Se lahko uresničuje z medsebojno izmenjavo zasebnih izdelkov ali z javno izmenjavo zbirke izdelkov.
- ✓ Ponovna uporaba izdelkov, če je njihova uporaba tehnično sprejemljiva.
- ✓ Podaljšanje njihove življenjske dobe z vzdrževanjem, popravili in izboljšanjem trajnosti zasnove.

Optimizirajte ukrepe:

- ✓ Povečanje zmogljivosti/učinkovitosti izdelka ter odstranjevanje odpadkov v proizvodnem procesu in dobavni verigi.
- ✓ Uporaba velikih količin podatkov, avtomatizacije, daljinskega zaznavanja in krmiljenja.

Ukrepi zanke:

- ✓ Ohranjanje sestavnih delov in materialov v zaprtih zankah.

Virtualizirajte dejanja:

- ✓ Predvidevajo, da zagotavljajo določeno uporabnost praktično in nematerialno.

Ukrepi izmenjave:

- ✓ Zamenjava starih materialov z naprednimi neobnovljivimi materiali in/ali z uporabo novih tehnologij (npr. 3D tiskanje).
- ✓ izbira novih izdelkov in storitev.

Mentink meni, da so za razvoj bolj krožnega modela potrebne naslednje spremembe sestavin poslovnega modela:

- ❑ ponudba vrednosti - izdelki bi morali biti v celoti ponovno uporabljeni ali reciklirani, kar zahteva sisteme povratne logistike, ali pa bi se morala podjetja usmeriti v sistem izdelkov in storitev ter prodajati zmogljivosti, povezane s servisiranimi izdelki
- ❑ Dejavnosti, procesi, viri in zmogljivosti - izdelke je treba izdelati v posebnih procesih, z recikliranimi materiali in posebnimi viri, kar lahko zahteva ne le posebne zmogljivosti, temveč tudi vzpostavitev sistemov povratne logistike in vzdrževanje odnosov z drugimi podjetji in strankami, da se zagotovi zaprtje snovnih zank.
- ❑ Modeli prihodkov - prodaja storitev, ki temeljijo na izdelkih in se zaračunavajo glede na njihovo uporabo
- ❑ Stranke ali vmesniki s strankami - prodaja "krožnih" izdelkov ali storitev lahko zahteva predhodne spremembe navad strank ali, če to ni mogoče, celo spremembo strank.

Primeri "tradicionalnih" poslovnih modelov

Ti "tradicionalni" poslovni modeli so bili preizkušeni in ovrednoteni v več poslovnih podvigih in so se izkazali za uporabna orodja za podjetništvo. Nekateri primeri razširjenih poslovnih modelov so:

- Model proizvajalca
- Model distributerja
- Franšizni model
- Model trgovca na drobno
- Model naročnine
- Model združevanja v pakete
- Model od izdelka k storitvi
- Model freemium

Kako ustvariti nov krožni poslovni model

- ❖ Vsi modeli niso bili razviti kot krožni in/ali trajnostni poslovni modeli, zato ne morejo v celoti služiti namenu krožnosti, zlasti v prehranski oskrbovalni verigi.
- ❖ Za oblikovanje in izvajanje krožnih poslovnih modelov je treba zbrati in pridobiti celovito znanje, saj so obstoječi poslovni modeli omejeno prenosljivi.
- ❖ Za oblikovanje novih in inovativnih poslovnih modelov za krožno gospodarstvo je potrebno združiti dosedanje raziskave in osebne izkušnje na tem področju.
- ❖ Skupine bodo sestavljali univerzitetni študenti, ki študirajo na področju kmetijstva.

PREDLAGANI KROŽNI POSLOVNI MODELI: (1)

Dejavnost 1: Svetovna kavarna

To je dobra, preprosta, učinkovita in prilagodljiva vaja za vodenje dialoga v veliki skupini, viharjenje možganov in krepitev ekipe.

Potrebujete: majhne okrogle mize, stole, papirje, beležke, barvna pisala in kavo.

1. Namen te dejavnosti je zbrati ideje o vsebini in obliki krožnih poslovnih modelov.
2. Vodja usposabljanja bo udeležence razdelil v skupine po 4-5 oseb.
3. Vsaka skupina bo imela na voljo eno mizo, papir, listke, barvna pisala in kavo.
4. Vsaka skupina mora poiskati novo poslovno idejo ali predlagati obstoječo. Ta ideja mora vključevati elemente krožnega gospodarstva in soditi v sektor oskrbe s hrano. Na podlagi izbrane ideje morajo člani skupine navesti, kakšne značilnosti bo imel novi poslovni model. Pri tem lahko uporabijo svoje znanje iz drugih poslovnih modelov in/ali iz prejšnjih modelov.
5. Vse skupine delijo svoje ideje.
6. Na koncu bi se morali vsi udeleženci strinjati o elementih, ki morajo biti prisotni v krožnem poslovnem modelu.

PREDLAGANI KROŽNI POSLOVNI MODELI: (2)

Dejavnost 2:

Poiščite svoje vrednosti od črne do
prazne

Potrebovali boste: papirje, papirje A3, markerje, predstavitev trenerja.

1. Namen te dejavnosti je, da udeleženci vizualizirajo svoje ideje in kolegom predstavijo prve predloge vrednosti za svoj krožni poslovni model.
2. Vodja usposabljanja bo udeležence razdelil v skupine po 4-5 oseb.
3. Udeleženci bodo morali papir formata A3 prepogniti tako, da bo nastalo 8 delov, nato pa bodo imeli na voljo 10 minut, da ustvarijo slike, ki ponazarjajo zanje najpomembnejše vrednote.
4. Vsi udeleženci naj začnejo s svojo skupino izmenjavati svoje osebne vrednote in vrednote, povezane z njihovim podjetjem.
5. Po končanem delu bo imel vsak udeleženec na voljo 3 minute časa, da v svoji ekipi predstavi svojo zgodbo s tremi zanj najpomembnejšimi vrednotami, nato pa bo ekipa skupaj pregledala vse ideje in v 15 minutah poskušala oblikovati skupno vizijo, poslanstvo in vrednoto.
6. Nato bodo uporabili flipchart papir in shematično prikazali svojo zamisel. Za to bodo imeli na voljo 20 minut časa, na koncu pa bo svojo zamisel vsaka ekipa predstavila v razredu.

PREDLAGANI KROŽNI POSLOVNI MODELI: (3)

Dejavnost 3:

Spoznajte profil svojih strank!

Potrebovali boste: papirje A4, pisala, natisnjeno predlogo zemljevida empatije.

Koristen material: Zemljevid empatije strank - YouTube

1. Vodja usposabljanja bo udeležence razdelil v skupine po 4-5 oseb.
2. Vsaka skupina dobi en papir in predlogo zemljevida empatije.
3. Vsaka skupina mora na podlagi prejšnje poslovne ideje zapisati značilnosti svojih potencialnih strank in z uporabo zemljevida empatije dopolniti profil svojih strank.
4. Vse skupine predstavijo profil svojih strank in zemljevid preostalim skupinam.

PREDLAGANI KROŽNI POSLOVNI MODELI: (4)

Dejavnost 4: Analiza PEST

Potrebovali boste: barvna pisala, natisnjeno predlogo za analizo PEST

Koristen material: Analiza PEST - YouTube, Uvod v analizo PEST (s primeri PEST)

1. Namen te dejavnosti je izdelati analizo PEST za poslovno idejo.
2. Vodja usposabljanja bo udeležence razdelil v skupine po 4-5 oseb.
3. Skupine naj si ogledajo videoposnetek in preverijo primer! Nato bo vodja usposabljanja podal nekaj informacij in/ali pomagal, kako dokončati analizo.
4. Vsaka skupina bo na podlagi doslej obravnavane poslovne ideje dobila barvna pisala in eno predlogo za analizo PEST, da izpolni prazna polja v predlogi in pri tem upošteva trenutne razmere na svojem področju ter da njihov poslovni model obravnava krožno gospodarstvo.
7. Vsaka skupina mora predstaviti svoje delo in poskusiti prepričati preostale člane skupine, zakaj naj glasujejo za njihovo analizo PEST.
8. Vse skupine morajo glasovati za najbolje strukturirano analizo PEST.

PREDLAGANI KROŽNI POSLOVNI MODELI: (5)

Dejavnost 5:

Ocenite svoj včerajšnji dan!

Potrebovali boste: dokumente, primere obstoječih poslovnih modelov.

1. Vodja usposabljanja bo udeležence razdelil v skupine po 4-5 oseb.
2. Vsaka skupina bo dobila dokumente in 2-3 različne primere poslovnih modelov.
3. Skupina razpravlja o modelih, ki so jim bili dodeljeni, in ugotavlja, katere elemente je mogoče ohraniti v novih krožnih poslovnih modelih in katere je treba prilagoditi na podlagi obravnavane poslovne ideje, značilnosti krožnega gospodarstva in verige preskrbe s hrano.
4. Vsaka skupina bo predstavila končne sezname s predlaganimi značilnostmi novih krožnih poslovnih modelov glede na poslovne modele, ki jih je raziskala.
5. Vsaka skupina bo pripravila končni seznam z najpomembnejšimi značilnostmi.

FutureLearn ponuja zelo zanimiv tečaj o krožnih poslovnih modelih: Krožni poslovni modeli za trajnostne prehranske sisteme v mestih.

- Gre za štiritedenski brezplačni tečaj, ki ponuja tudi akreditacijo.
- Udeleženci bodo imeli priložnost raziskati krožno gospodarstvo in njegova načela ter prehod na trajnostne urbane prehranske sisteme.
- Prepoznali in ocenili bodo izzive in priložnosti pri oblikovanju krožnih prehranskih sistemov ter se vključili v proces razvoja in dostopa do krožnih poslovnih modelov, s čimer bodo razvili spretnosti in praktična orodja za to področje.

Projekt TRAIN-CE-FOOD

Avtor: Maria Dalakoura (Institute of Entrepreneurship Development, IED)
mdalakoura@ied.eu

Ta projekt sofinancira Evropska komisija, Generalni direktorat za notranji trg, industrijo,
podjetništvo in MSP. GA: SI2.823699.

Ta publikacija odraža le stališča avtorjev in sodelavcev, Komisija pa ni odgovorna za
kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

